Horváth Péter

# *Lebegés*

Olvasom – mert ritkán, de olvasok még – Cromac McCarthy kitűnő regényét, az Átkelést, Totth Benedek pazar fordításában.

*„Három nap múlva elérkeztek a szekérúthoz amely a nyugati sierrák felől ereszkedett le a Norteñából hogy a babícorai fennsíkot átszelve a Santa Maria völgyön keresztül haladjon tovább Namiquipa irányába."*

Egy mondat a sok közül. A fordítás zenéje érhetővé teszi központozás nélkül is. De mit értek belőle? Hol van ez a szekérút? Nyugati Sierrák, Norteña, Santa Maria völgy, Namiquipa?

„*Nyugati-Sierra Madre* (spanyolul *Sierra Madre Occidental*, a név jelentése 'nyugati anyahegység') nevű hegység Mexikó 15 földrajzi nagytájának egyike. Legmagasabb pontja a Durango államban található Cerro Gordo, amely 3347 vagy 3328 méter magas. Ez Mexikó leghosszabb hegysége, de területe is igen nagy, az egész országnak mintegy 1/8 részét teszi ki." *Norteñá* talán Mexikó északi részét jelenti, ennyit tudok kiolvasni a wikipédia szócikkéből, amelyben a szó zenei stílus neveként szerepel. *Namiquipa* almatermelő Mexikói kisváros, ezernyolcszáz méter magasan, nem messze a Sierráktól.

A regény hőse erre vándorol éppen, a szerző valamiért fontosnak gondolja, hogy megemlítse az útvonalat szegélyező helyek nevét – anélkül, hogy bármilyen magyarázatot fűzne hozzájuk. Az idegen hangzású nevek lefegyverző ízt adnak a szöveghez, valahogy fontosabbá teszik, mintha Balmazújvárosról vagy a Bakonyról olvasnánk, ahogy Marquez vagy Bodor Ádám helységnevei is kiemelik a szöveget az általánosság szürkeségéből. A nevek akkor is beszélnek, ha nem értjük konkrét jelentésüket. Olvasás közben amúgy sem szokás térképet vagy lexikont lapozni. Egy efféle mondaton könnyedén átsiklanánk, ám a szöveg teli s teli van velük, s egy idő után bosszantani kezdik az olvasót, aki aztán megpróbál magyarázatot találni e szándékos bosszantásra. Mert az elménk mindent érteni akar, még akkor is, ha sejti, hogy nem fog ilyesmit találni.

A regény párbeszédei spanyolul hangzanak el, így is vannak lejegyezve, az az olvasó, aki nem tud spanyolul, mint én, nem érti őket, legfeljebb sejti a jelentésüket, noha sokszor oldalakon keresztül zajlanak. Sem a szerző, sem a kiadó nem tartja fontosnak a fordításukat, nincsenek efféle jegyzetek, mint mondjuk Tolsztoj regényei esetében a francia szövegek fordítása.

Olvasunk tehát valamit, amit nem értünk világosan, és ettől az egész szöveg valamiként *lebegni* kezd, talán ez a lebegés maga a regény igazi tárgya, hogy csakis „tükör által homályosan" érzékelhetjük a köröttünk lélegző világot, s benne fuldokló önmagunkat. Ez a fuldoklás az élet, kapkodás levegőért, s vele a vágyott, ám megismerhetetlen *valóságért*, amely mintegy magyarázatot adna a történések miértjére. Csalóka vágy ez, mert bármilyen választ kapnánk is, nem elégítene ki minket – legalább is ezt sugallja a regény. Mondhatnánk a reménytelenség bibliájának, amely korántsem örömhírt hordoz, sőt, mindenben ellentmond annak, ám az írás szövete, a pontosan lélegző mondatok által megjelenített káprázat világa olyan lenyűgöző, hogy nem tudunk szabadulni a csodálatától akkor sem, ha csupán lebeg előttünk. És ahogy az elátkozott Szüszüfosz görgeti szikláját a hegytetőre, tudván, hogy fölöslegesen erőlködik, hiszen az irdatlan kő megint és megint visszagurul a völgybe, noha reménytelenül, mégis elszántan olvassuk tovább a könyvet – akárcsak életünk történetét, nap nap után.